

Oponentský posudek
diplomové práce
Limity demokracie
Zsófie Folkové

Diplomová práce splňuje všechny náležitosti (počet stran 67 plus abstrakt), byla odevzdána včas (6. dubna 2019) a je opatřena úctyhodným seznamem použité literatury jakož i legislativními dokumenty v maďarských originálech, a dále zprávami a analýzami mezinárodních organizací.

Diplomantka rozdělila práci na dvě zcela odlišné části; konstatuji, že každá sama o sobě (rozšířená o náležitý počet stran) by stačila ke splnění požadavků na obhajobu diplomové práce. Tím že je spojila a první část učinila pojmovým nástupištěm ke kritické případové studii, vytvořila mimořádně kvalitní a věrohodný celek. Svou erudicí a společenským významem přesahuje úroveň světa studentských prací a zasloužila by si publicitu, aby byla přístupná mnohem širšímu okruhu čtenářů.

Práce je přehledná, srozumitelná, ačkoli se v první části pohybuje v poli dnes mnoha autorsky osobitých nabídek na originální pojmové uchopování ne-demokratických režimů. Zřejmě je to také důsledek bezradnosti nad nečekanými procesy regrese liberální demokracie: politologové mají ctižádost přicházet s definičními novotvary nebo s novým spojením starého substantiva s novým adjektivem.

Diplomantka se po probírce nabídky nejrůznějších pojmových konstrukcí rozhodla pro dvojici charakteristik, jimiž uchopuje maďarský „případ“. Oponent by uvítal důkladnější vysvětlení pojmu „abuzivní“ konstitucionalismus. Jde o nadužívání ústavních postupů? Zneužívání? Lze zneužít každou, i „dobrou“ ústavu? Existuje použitelný český ekvivalent?

Oponenta by také zajímalo, zda mezi charakteristikami maďarské mocenské situace nechybí pojmy „institucionální (ne)zdrženlivost“

(*forebearance* jako „jednání, kdy prosazování právních kroků držíme na uzdě“); je zmíněna snad jen jednou) a „slušnost“, se kterou jako s klíčovými podmínkami demokracie (v podmínkách USA) pracují autoři Levitsky a Ziblatt v knize „Jak umírá demokracie“, nedávno u nás vydané. Jsou to pojmy příliš vágní a tudíž nepoužitelné? Nepoužitelné jinak než v uvozovkách nebo psané kurzivou? Zřejmě tomu tak je, přesto oponent soudí, že jsou možná nejpřípadnější, jakkoli nikoli zcela přesně definovatelné.

Autorce diplomové práce nelze vytknout, že pomíjí nabízející se sociálně-historické kontexty (historické příčiny, sociálně psychologické dispozice...) maďarského nejen recentního vývoje. Bylo by to jistě zajímavé. Oponent však toto autorčino sebeomezení oceňuje: práce by se nejen nepřiměřeně rozrostla, ale ztratila by své pojmové „ostří“. Byla by snadněji problematizovatelná, protože některé události (např. Trianon) jsou samy o sobě sporné a dnes už „neřešitelné“. Ačkoli nepřestaly být iritující. Takto si práce podržuje místy až „laboratorní“ čistotu.

Otázky, které si autorka nekladla (nemusela si je klást): je maďarský „případ“ napodobitelný? Nakažlivý? Inspirující? Nebo je jednou z maďarských specifik, patří k maďarské výlučnosti, „osamocenosti“, „opuštěnosti“?

Další otázka ve vzduchu, která k práci nutně nepatří: jakou roli v usměrňování maďarského vývoje sehrály a sehrávají instituce EU (včetně frakce Evropské lidové strany)? Mohly či měly být důraznější? I toto je ovšem otázka „nad“ autorčino předsevzetí.

Hodnotím tuto práci tuto práci bez výhrad jako výbornou. Její kvality jsou právě v onom střízlivém sebeomezení, zdrženlivosti, které tak postrádá Orbánův režim.

V Praze, 4.5.2019

oponent doc. Petr Pithart